

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$, an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$, an 12 cor. $\frac{1}{4}$, an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirii”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Reforma administrativă.

Guvernul a pregătit un proiect de lege, care pentru oricare altă țară ar fi cel puțin epocal. E vorba de radicala reformare a sistemului actual administrativ, de statificarea administrației comitatene, visată de toate guvernele de până aci. Administrația actuală comitatensă, e de bună seamă îndeajuns înăcrită, ca să i-se pună odată capăt barem în veacul al XX. Instituirea cliceilor în comitate și prepotența unor familii boerești, cari au acaparat ici-colo întreg aparatul comitatens și l'au pus în serviciul intereselor lor particulare, a trebuit se provoace în mod firesc aceasta reformă. Pe deasupra lipsa unei orientări sigure în administrația comitatensă, împrăștierea forțelor și cheltuirea vremii pentru bagateluri, sunt lucruri destul de cunoscute la municipii.

Din aceste s'au născut toate nevoile de câte suferă țara azi.

Mijloacele de comunicație sunt redusă la primitivitatea lor, de înflorirea, nevoile comunelor s'a îngrijit mai mult Dumnezeu din ceriu, regularea rîurilor a fost lăsată în grija vremii, văile, hotarele neglijate și alte multe, pe cari vremea și necesitățile le-ar fi putut ascrie ca un strălucit merit municipiilor, s'au lăsat pe alte timpuri mai norocoase. Resultate în administrație s'au văzut cel mult unde interesul formidabil particular a reclamat îndreptarea, încolo aproape nimic nu s'a făcut.

Natural, că prin o astfel de administrație, în a cărei lucrare predomină lipsa unui sistem, a unei orientări largi, care nu și-a putut achita rolul ei ca pionir al culturii și progresului în nici o direcție, a trebuit să vină și vremea, ca cei responsabili pentru situație să încerce o radicală operație în aceasta direcție. Guvernele din Budapesta au trebuit să vadă, că orice operă de progres

întreprinsă în favorul țării, se lovește de mucegăitele comitate și mai ales de interesele unor prepotenți, îngrămădite și îngăimate de o administrație specifică. Încă ministrul prezident contele Szapáry a hotărît, ca să statifice administrația și în locul autonomiei de azi a comitatelor să lase așa o umbră de liberă dispunere, dar opoziția de pe atunci i-a zădărnicit planul. După el au avut toate guvernele în program statificarea administrației și a trebuit să vină rezistența așa zisă națională a coaliției, ca planul acesta să se abandoneze pe un timp îndepărtat. Contele Tisza s'a angajat și la aceasta și guvernul actual a depus pe biroul dietei noul proiect al reformei administrative.

Proiectul reformei administrative statifică mai întâi pe toți oficialii, cari de aci înainte sunt slujbași ai statului și stau la porunca guvernului. Descentralizează unele agende ale oficiilor municipale, pe cari le îndrumă în sfera de drept a guvernului central sau în a consiliilor districtuale. Mai rămâne o neînsemnată autonomie comitatelor, dar aceasta de fapt numai autonomie nu se, poate numi.

La toate aceste noi absolut nimic de zis nu avem. Așa de puțin ne atinge epocala transformare a administrației comitatene, încât o simțim tot așa de puțin, ca și când n'ar fi. Administrația de până aci o cunoaștem cu mult mai bine, decât să ne jeluim după ea, iaș ceeace are să vină nu ne va aduce comorile pământului. Partidele ungurești au destule motive să se agite, căci o reformă de natura aceasta înseamnă în primul rând o radicală tolare a raporturilor de putere între opoziție și guvern. Sașii au și ei câteva comitate din mila guvernelor iar noi, trei milioane de români, noi ce am avea să ne supărăm, de ceeace trece, ori să ne bucurăm de ceeace vine?

Limba românească în administrație. Am amintit, că proiectul reformei administrative are unele neînsemnate concesii pentru limba naționalităților în administrație. Mai ales comitetele districtuale aveau o sferă oarecare de drept, de a lua în socotință dreptul limbii acelor, cari nu știau ungurește. În comisiunea competentă pertractându-se acum, proiectul administrativ, citim, că majoritatea deputaților, a fost împotriva și a acestei minimale concesii și a hotărît, ca să propună schimbarea paragrafilor respectivi.

Reforma administrativă și Sașii.

Reforma plănuită de guvern, cu privire la administrația comitatensă agită toate cercurile politice într'o măsură deosebită. Opoziția, care pe timpul lui Fehérváry s'a refugiat în salele comitatelor, de unde a îndreptat lupta împotriva guvernului, este consternată de proiectul lui Tisza, prin care se contemplează nimicirea autonomiei de până aci a comitatelor. Se svonește, că la discușiunea proiectului vor lua parte toți opoziționali și vor face obstrucția cea mai vehementă guvernului.

Au ajuns însă în mare dilemă Sașii, cari prin proiectul reformei administrative pierd însemnate privilegii, ce le-au avut până aici în mai multe comitate ardelenesti. De săptămâni se discută în foile săsești ținuta lor politică și cei mai de valoare bărbați ai lor își desvoaltă temerile în coloanele foilor săsești din Ardeal și străinătate. Frațiunea radicală săsească de sub conducerea deputatului Brandsch, consideră proiectul amintit, ca o lovitură de moarte aplicată situației privilegiate a Sașilor. Într'un articol fulminant apărut în foaia săsească din Sibiu, deputatul Brandsch documentează, că prin reforma administrativă a guvernului, limba oficială a comitatelor săsești, care până acum era întrebuintată în mulți rami ai administrației comitatene, suferă înfrângeri letale; deoarece noul proiect nu recunoaște altă limbă în administrarea comitatelor decât cea maghiară. Micile privilegii, ce se dau limbii germane și naționalităților sunt de natură efemeră, cari în practică nu se vor introduce niciodată.

Deputatul Schmidt este cu toate aceste de convingerea, că Sașii vor capitula în fața noului proiect și deputații Sași, vor putea vota liniștiți reforma administrativă a guvernului. Timpul, zice deputatul Schmidt, nu este oportun, ca deputații Sași să facă afront guvernului, ori plane să părăsească partidul guvernamental.

Activitatea culturală pe Câmpie.

De-o vreme încoace se deșteaptă și Câmpia, despre care am fost obișnuit, să auzim tot cam lucruri slabe, sau în cazul cel mai bun, să nu auzim nimic.

Aproape în toate satele de aici, sunt preoți tineri plini de zel și însuflețire neștirbită încă de decepțiile, ce trebuie să le întimpine un idealist — după cum spun cei mai bătrâni, și cu care lucru vreau să-și scuze în cele mai multe cazuri indolența regretabilă — în mersul său fără preget spre ținta călăuzitoare.

Astăzi iarnă tineri țărani au jucat piese teatrale cu succes în Sărmaș și Sărmașel, iar a doua zi de Rusalii în Cistelec, înveselind sufletele ascultătorilor și cu cântece potrivite. În câte sate se vor mai fi petrecut încă lucruri de acestea frumoase, fără să le mai încreste nime la răvaș, și rămânând ceice s'au ostenit numai cu răsplata mângâierii, că și-au împlinit datorința față de popor. Căci prin nimic nu cred, că se deșteaptă gustul de carte și apretierea slovei mai mult, ca prin teatre, deoarece prin acestea li-se imbie țăranilor bunătățile culturii în forma cea mai plăcută și mai atrăgătoare.

Piesa d-lui Prie „O vișoară“ e gustată mai cu plăcere. Nu mai amintesc și de alte mișcări cari toate sunt zorile unei zile luminate, ce va se vină, ci voesc să spun câteva cuvinte despre prelegerile populare, ținute în cadrele Asociațiunii, în cele din urmă două Dumineci.

Au vorbit: Gavrilă Cornel Popa, preot în Cistelec despre alcool, — ravagiile acestui venin în sufletul, trupul și averea omului; — Hinte, preot în Sărmașel despre Asociațiune, — ființa, foloasele ei și mijloacele cu cari luptă; — Ioan Pop, preot

în Țag, despre legea polițială de câmp și despre noua lege electorală, — expunerea legii, explicarea ei și învățătura de-a se și folosi de ea; Teodor Groza, preot în Balda, despre cărțile funduare cu indemnuri practice de-a se feri de piri, cari ne storc atât de mult pungile; Ioan Crișan, teolog abs., despre creșterea copiilor, — recerințele de căpetenie a creșterii bune: învățarea rugăciunilor din frageda copilărie, pilda bună a părinților și aplicarea pedepsei cu nuiua, când e lipsă de aceasta.

Prelegerile s'au ținut până acuma în Balda, Cistelec și Năoiu, fiind totdeauna ascultătorii aproape în număr complet.

Țăranii cu seriozitatea săpată în fețele arse de soare ascultă vorbele oratorilor cu cea mai mare sfîntenie. Din stima față de acei preoți cu greu mai lasă ceva din aceasta ținută rigidă chiar și atunci, când vorbitorii cearcă să le facă spiritele mai mlădioase prin mimica, gesturi și vorbe de spirit, ca să nu stea prea mult cu atențiunea încordată și să arete mai deaproape dragostea lor frățească față de ascultători.

Întrebați într'un loc, dacă au voie să mai asculte, că iată soarele se apropie de deal și vremea e ploioasă, au strigat cu toții: „Vă ascultăm domnilor și până mâne dimineață, nu ne mișcăm de aici, numai D.-V. se voiți să ne vorbiți. Destul testimoniu — cred eu — pentru domni oratori, e de prisos să-i mai îngrămădesc cu laude.

Mângâierea cea mare, ce trebuie să o simțească, e o adevărată recreare sufletească, ce n'ai putea-o câștiga cu nici o distracție, căutată anume în jocuri, băi și alte nimeuri lumești.

Prelegerile se vor continua în toate satele din jur și depărtare, căci de acuma comunicația rea și drumurile tinoase nu vor mai fi cauze de muțenie pentru Câmpie.

Voința de fier toate le învinge. Cor.

Correspondențe.

Correspondență din Beiuș.

Festivități școlare: Examenul festiv al școlii civile de fete și festiva internatului Pavelian de băieți.

Nu cred să fie orășel românesc în țara asta, care să se bucure de atâtea spectacole și producțiuni gratuite, ca Beiușul. Blajul își are serbarea sa obișnuită la Treierarhi și mult încă vre-o „ședință festivă“ la vre-o ocaziune deosebită și încolo s'a împrăvit. Brașovul, Năsăudul ș. c. l. asemenea. Beiușul însă bate recordul. În special școala civilă de fete de aci începe de toamna dela sf. Dumitru seria festivităților școlare: la sf. Nicolae a doua serbare; la Crăciun a treia; în carnaval a patra; în prima Iunie în amintirea întemeietorului Mihail Pavel și în sfârșit, aceeaș festivitate se repetă și la încheierea anului școlar, când sunt mulți părinți de-ai fetițelor de față la această serbare. „Programa“ festivei din est an a fost foarte bogată și variată. A început corul admirabil dresat cu cântarea: „O tu maică protectoară“... S'a declamat apoi în toate limbile, cari se propun la școala aceasta de fete (românește elevele M. Iepure și V. Selegian, franțuzește E. Murășan, nemțește o — o piesă — elevele: Fl. Halász, C. Burcuș, M. Moga, C. Cupșa și A. Bușția și ungurește eleva A. Szabó). Elevele și-au mai dovedit apoi dexteritatea însușită la pian sub conducerea dsoarelor: Valeria Ștefanica și Sîdonia Ardelean, fîca Magnificului domn canonic Coriolan Ardelean, care a fost trimis din partea. P. S. Sale a episcopului nostru diecezan Dr. Demetriu Radu să prezideze la examenele aceste. S'a jucat și o „piesă

FOIȚA.

Nu mă impoartă...

După Vilhelm Fr. Foerster.

Este o frază foarte lătită: „Ce mă impoartă? Compătimirea și bunătatea unor oameni, nu se estinde mai departe de îngrăditura curții lor; la alții, de altă parte, iubirea și simțul de dreptate se poticnește, se oprește la cel dintâiu pas; și iarăș alții, stabilesc acolo limita umanismului lor, unde e vorba de binele altor soți de ai lor. Când apoi îi luăm la întrebare pentru această atitudine a lor, se miră mult și nici nu înțeleg, că pentru ce ar trebui să risipească, și numai un singur cuget, ori o singură rază de compătămire, pentru oamenii aceștia străini lui. „Ce ne impoartă? Cu ce le suntem datori?“

Acești oameni, mici de suflet, așa îmi apar, ca și niște analfabeți. Ori și dacă știu ceti ziare totuș nu știu ceti în cartea vieții. Doară aproape fiecare obiect, de care ne folosim și aproape toți articlii de consum, sunt fructul muncii unor oameni, din alte țeri, și de altă culoare. Pofțiți și plecați prin chilia voastră, pe drumul descoperirii, cu mapa în mână și vă ve-ți convinge, că originea obiectelor, ce le folosim, ori a celor

de lux, a articliilor de consum se poate deduce la cele mai îndepărtate țeri de pe hartă și ve-ți vedea și aceea, dacă peste tot este vre-o sămânție de popor, care să nu contribuie cu ceva la comoditatea vieții voastre. Cine știe să înțeleagă cum vorbesc aceste obiecte moarte, despre ostenețele și munca unor oameni din regiuni atât de diferite; cine știe descifra vieața și suferința ascunsă în ele, acela va observa, că curtea grădina, șanțurile și zidurile orașului sunt tot atâtea limite artificiale, căci doar frații noștri atât de depărtați de noi, au trecut peste piedecile ce le stăteau în cale și ne-au stat într'un ajutor la zidirea casei, la cultivarea grădinii, la procurarea recuisitelor necesare, ori ei au tors, au cusut ori au brodat veșmintele noastre; se poate că ei au cules, au vânat, au îngrășat, au măcinat, ori au stors, nutremântul nostru și adeseori l-au transportat aici la noi, peste țări și mări. —

Să luăm de ex. un chibrit și să fim în curat cu aceea, că la pregătirea acestuia, câte țeri deosebite și câte mâni omenești nu-și dau mână de ajutor. Trunchiul chibritului îl ofere pădurea de brazi; prin ținuturile tropice se desvoaltă arborele acela, cu a cărui rod se unge capetul chibritului, în urmă din băile de pucioasă ale Siciliei se transportă pucioasa care mai întâiu trebuie să facă o preumblare și prin laboratorul chimic de fosfor. Și dacă vaș

spune multele mizerii, câte le îndură, de ex. un băiat din Sicilia, care își pierde sănătatea și puterea vieții prin băile de pucioasă, oare ați mai putea zice liniștiți, pe când aprinde-ți lampel voastre, și vă așezați la mesele gătite, ce mă impoartă? Nu, băieșul acela din Sicilia, e în mijlocul vostru, merită, să-l priviți, ca pe unul, care vă aparține și să-i faceți loc în inimă, voi, cari vă desfătați, pe urma unei munci a lui ce l-a băgat în mormânt. Prin aceasta, e drept, că pe acel băiat nu-l mai puteți salva, dară de vă ve-ți învăța să vă cugetați mai adânc, cu mai multă recunoștință atunci nu ve-ți deveni cauza unor mizerii de acest fel, exemplul vostru se va lăți și va veni poate și timpul acela, când iubirea de aproapele va fi atât de mare și clară, încât nu vom pretinde să ne desfătam în astfel de lucruri, cari sunt udate cu sudorile de sânge ale ostenelelor și durerilor altora.

Ascultați cazul, care s'a întâmplat în Londra, din care ve-ți vedea limpede, că de multeori tocmai cei mai îndepărtați, stau mai aproape de noi, și că eventual, ne putem atrage primejdie asupra noastră, dacă pe aceia îi lăsăm în soarta lor, fără să le avem ceva grijă. — Deja prin mijlocul seclului trecut, săracii trăiau cu totul deosebiți în partea de răsărit a orașului; în partea apusană locuiau numai cei bogați, cari absolute nimic nu se interesau de cei săraci, ca și când i-ar fi despărțit țeri și mări.

teatrală în patru acte: „Crăiasa Florilor“, care însă mai curând e o feerie de piesă teatrală, fiindcă nu e altceva decât o serie de tablouri pitorești, cu costume, și dansuri și cântece minunate. Eleva cea mai distinsă dintre absolventele de acum, Irina Papp mulțumește, în numele elevelor, tuturor acelor factori cari au contribuit la luminarea și educarea lor în cei patru ani de învățură și făgăduiește, că „până la ultima ridicare a bratelor“ vor rămânea credincioase idealilor, în cari au fost crescute aici. Pe urmă s'au împărțit premiile și testimoniile. De observat însă, că aici nu se dau așa premii mari și frumoase, ca la liceul din Blaj, de pildă, fiindcă nu e fundație spre scopul acesta, cum e la Blaj fundația lui Maior. Profesorul Ioan Georgescu a dăruit tuturor absolventelor școlii civile din est-an câte un exemplar din broșura dsale comemorativă despre distinsul fost cândva pedagog dela Blaj: *Emil Viciu*.

A doua zi după festiva fetelor s'a ținut festiva internatului Pavelian de băieți, ca părinții, cari au venit la festiva fetițelor să poată asista și la o festivă a băieților. Spre deosebire de „programa“ fetelor, în „programul“ băieților am avut pe lângă declamări și cântări corale și orhestră, care a executat două pieze de-ale distinsului nostru compozitor dela Blaj Iacob Mureșan (Marș orientat și Imnul Astei). Punctul de forță al festivei acesteia a fost însă: Molière, Doctorul fără voie, — comedie în trei acte localizată sau mai bine zis adaptată la nevoile locale și actuale ale pruncilor noștri de aici de dl Augustin Cosma, prefectul de studii al internatului Pavelian de băieți din loc. Deja și numele sună mai comic și mai românește în adaptarea dlui Cosma, ca în traducerea anonimă a „Bibliotecii pentru copii“. Dl Cosma zice Doctorul Capătă în loc

de doctorul Sganarelle, fiindcă precum se spune în adaptarea dsale, el într'adevăr Capătă: capătă și bani și bătaie dela persoanele cari figurează în piesă. Și numele celelealte cari figurează în piesă sunt tot așa de bine înlocuite. Ba, fiindcă în pieza aceasta ar fi să roleze și fete ceceace însă nefiind cu puțință, Dsa a modificat începutul și sfârșitul întregii piese nu numai spre mulțumirea, ci chiar spre uimirea acelor, cari au cunoscut bine și de altmintrelea piesa aceasta alui Molière. De altfel, precum am mai raportat și de altă dată, dsă se pricepe la înjghebarea pieselor teatrale (Vezi „Unirea“ dela 30 Decembre 1913) Interpretarea rolurilor încă au fost peste așteptare de bună. Menționăm cu laudă pe doctorul Capătă jucat de elevul de cl. VII. Ludovic Tóth și pe servitorii Valer și Luca (elevii Al. Fântânar și I. Opris precum și bătrânul Vasile, elevul L. Gherga). Și în numele elevilor a vorbit, la sfârșitul producțiunii, elevul L. Tóth care din doctor fără voie a făcut orator cu voie, mulțumind superiorilor pentru bunele îndrumări și povețe, precum și pentru ocaziunile de validitate ce li le dau și rugându-i totodată să fie indulgenți, dacă depunerilele vele multe de povețe, îndrumări, osteneți etc. n'au fructificat deodată așa, cum ar dori ei. Să se mângâie, însă cu speranța, că încetul cu încetul depunerile lor vor crește și în rate din ce în ce mai mari, își vor achita și ei datoria față de superiorii lor. Încheiu și eu corespondența aceasta în aceeaș speranță.

Corespondent.

O parohie harnică.

Cunoșteam de mult parohia din districul Bistra, știam că poporul de aici e harnic și cinstit, mai mult, știam că conducătorii ei,

preoții și învățătorii, sunt niște oameni foarte zeloși, idealști și porniți spre acțiuni mărețe și salutare poporului de sub conducerea lor, dar cum nu avusesem prilej se mă abat acuma de vre-o câțiva ani încoace prin Bistra, nu aveam cunoștință deplină despre tot ce s'a făcut și voiește să se fasă aci, de cătră oamenii aceștia iubitori de muncă și de propășire.

Lucrurile aceste le-am aflat și cunoscut pe deplin numai acuma în zilele de 7—8 și 20—21 Mai n. a. c. În zilele aceste, petrecute cele dintâu două cu prilejul excursiunii întreprinsă cu elevii mei dela școala din Buciumșasa, iar cele din urmă două cu prilejul conferenței noastre învățătorești, zic am laudat și admirat în senzul cel mai strict al cuvântului munca și prestațiunile poporului și mai ales a conducătorilor din Bistra.

Iată acuma anume, ce lucruri bune și frumoase au făcut bistrenii pentru luminarea și înaintarea lor:

O biserică pompoasă, ca o catedrală, frumos împodobită și bine ajustată. Biserica aceasta măreată a costat vre-o 80 mii coroane și cum suma aceasta întreagă a încurs cam greu numai dela poporul credincios, zidirea bisericii a durat aproape 50 de ani. A fost terminată și dată destinațiunii sale în ziua de 21 Septemvrie 1894. Părintele protopop Alexandru Papiu din Jernut, care pe timpul acela era paroh al Bistrei și-a câștigat mari merite pentru terminarea și aranjarea cât mai urgentă a acestei sfinte biserici, care dacă nu mă înșel, după catedrala din Blaj, e cea mai mare biserică în arhidieceza noastră gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș.

Față în față cu imposanta biserică e zidită de curând școala. Aceasta de asemenea e un edificiu drăguț și modern, constător din trei sale de propunere, o cancelarie și

Odată numai s'au ivit în clasele cele bogate o serie de îmbolnăviri. Nu peste mult s'a constatat, că boala s'a transportat în partea vestică, cultă, din partea estică, prin veșmintele, paltoanele, cari se pregăteau în atelierile celor săraci. Atelierile aceste erau adevărate cuiburi de mizerie și boale; întreagă familia într'o casa lucra, locuia, fierbea și dormea; și de multe ori, hainele cele nouă erau eroite pe patul, unde zăcea copilul bolnav. Așa s'a lătit mizeria Londrei de vest și în Londra de vest; și atunci s'au convins bogatii și domii cei mari, că într'adevăr li impoartă soartea oamenilor mai săraci și că relațiunile vitrege ale acestora, pot să se răsbune și asupra lor.

Acum poate mă veți întreba „Dar cum să se arete în noi, iubirea de-apropelui?“ Nu putem se împărțim iubirea noastră, tuturor locuitorilor din cele cinci continente, cari muncesc pentru noi; doar nu putem sacrificia fiecăruia nici barem un cuget unde mai ajungi se împărțești pe fiecare de ajutor! Se presupunem, că neincălzim locuința cu cărbuni englezi, că materia vesmintelor noastre e humbac din Australia, gustăm carnea de vită americană și grăul rusesc, folosim oleiul de pește, care e din patria Eschimoșilor; acum dacă ne-am interesa de soartea și modul de viață al acestora, cari toți au lucrat pentru noi, nu ne-ar costa lucrul acesta, cel puțin o jumătate de viață? Și lățirea în grad așa de mare a iubirii, cu

ar stângeni oare iubirea aceea, cu care suntem datori, celor mai de aproape de noi? Desigur, — dar nici n'am înțeles așa. Dacă zicem o rugăciune, pentru toți aceia, cari ne sunt scumpi, așa e că nu-i pomenim cu numele; astfel va trebui numai se simțim iubire frățească față de cei mai depărtați și ce-i din urmă, a căror muncă spirituală sau trupească, s'a întrecut cu viața noastră. Nu putem ajuta pe toți, dar precum va trăi în sufletul nostru amintirea aceasta binecuvântată și după-cum o manifestăm în afară, așa vom tracta cu aceia, cu cari din soarte suntem uniți și așa vom servi mai târziu și țării. Dacă toți am spune-o, atunci ar fi pace pe pământ. Dacă în viața de toate zilele am fi conduși de această iubire, în purtarea și în vorbele noastre, dacă aceasta am socoti-o de ținta chemării noastre și dacă pătruns de conceptul frățietății, ar purta-o în adâncul inimii sale fiecare om, dacă ar socoti-o de steaua călăuzitoare, precum socotește călătorul icoana părinților săi, care îl reține dela răul ce-l ispitește, atunci ar fi pace pe pământ! Și oare cum stăm cu iubirea de-apropelui? Se poate împăca iubirea celor îndepărtați cu iubirea ce o simțesc, față de cei-ce mă încunjura? Oare împărtășesc mai puțină iubire acestora, dacă și acelor le dăm din inimă? Nu, cel-ce respâlătește, cel puțin cu un cuget de recunoștință și serviciul cel mai mic și cel mai îndepărtat, unul ca acesta desigur, că va respălăti cu mai mare

recunoștință, iubirea ce-l încunjura și mâna de ajutor, ce i-o întinde vecinul sau pretinul bun, desigur că un astfel de om, va avea sentimente mai delicate, decât acel om grobian sufletește, care nu simte sentimente de recunoștință, decât atunci când i-se face un bine mare. *Cel-ce nu are simț, față de serviciile mici, se tâmpește din ce în ce mai tare și va considera de lucru natural și ca de sine înțeles, ori-ce bine i-s'ar face; iar mai târziu va primi cu indiferentism sacrificiile pretinilor buni.*

Sentimentul recunoștinții e maximul culturii. Cu cât omul e mai susceptibil față de aceasta, cu atât mai bine va cunoaște originea valorii trupești și sufletești, cu atât mai mult va ști aprecia tot aceea, ce e prețios pentru alții și prin aceasta și-a câștigat mai mare știință, decât dacă ar ști toți anii, în cari s'au dat lupte pe uscat sau pe mare.

E.

Cugetări.

Culese de: *I. P. C.*

Înainte ochilor să-ți atârne tot deauna ziua cea din urmă. Dacă te scoli, nu ești sigur, că vei ajunge seara; dacă te culci, nu știi de bună seamă, că vei ajunge ziua de mâine.

Sf. Vasiliu.

un coridor închis. Școala aceasta a fost ridicată în anul 1910 sub însuflețitul și activul paroh al Bistrei, părintele Laurențiu Nicoară. Ea a costat 15 mii cor. adunate prin repartitie iarăși numai și numai dela bravii poporeni. De prezente la școala din Bistra sunt sistematizate trei posturi de învățatori, la cari contribuie poporul cu 2900 cor., statul cu 2500 cor. și fondul transilvănean 100 cor.

Repartitia însă pe poporul credincios din Bistra pentru școală-biserică face pe an 4000 cot.

Fiind vorba de școală aflu de conștient se amintesc că cu prilejul ultimei mele vizite la Bistra, am aflat în cancelaria ei o expoziție întreagă aranjată de către cologii: Letiția Bugner, Iuliu Coroiu și Aurel Micu. Erau expuse aci frumoasele lucruri de mână ale fetițelor, pe cari le învățase pentru primăvară în anul acesta d-șoara inv. Bugner; apoi o mulțime de obiecte din lucrul manual „slöjd“, pregătite cu mare pricepere și îndemănare de colegii Coroiu și Micu. Colegii aceștia bravi adevărat au ascultat spre scopul acesta un curs de doi ani la școala civilă de băieți din Abrud, unde apoi au învățat se pregătesc o mulțime de lucruri frumoase și nespuse de folositoare pentru școlile noastre primare.

Intre lucrurile aceste e și prepararea animalelor și a paserilor pentru muzeele școlare, un lucru care le poate aduce respectivilor colegi și un oare-care câștig material.

În legătură cu aceste mai spun, că școala din Bistra are și un schiopticon cu 260 de placi. Acesta a fost cumpărat și dăruit școlii de vre-o 10 frunțași ai comunei; a costat 500 cor. Iată un aparat într'adevăr prețios, în serviciul unei școli primare românești dela sate. Ce lecții admirabile se pot ține cu el băieților! Cu toate acestea, mi-ar plăcea să știu, câte școli de ale noastre dela sate să pot lauda, că au schiopticon?!.....

Hărnicia și dorul de înaintare a conducătorilor și poporului din Bistra se manifestează însă pe terenul însoțirilor celor multe, cari se află de prezente în frunțașii lor comună. Oamenii aceștia și-au dat bine samă, că numai în unire, în asociere e putere. Ce nu poate omul singur, poate se face cu alții în legătură, în unire, cum ne spune cântecul:

Unde-i unul nu-i putere,
La nevoi și la durere;
Unde-s doi puterea crește,
Și dușmanul nu sporește.

Drept aceea, Bistrenii s'au pus pe lucru și s'au organizat în următoarele reuniuni:

1. „Reuniunea de cântări“, înființată înainte de aceasta cu 18 ani de către preoții Alexandru Papiu, Petru Simu (azi paroh al Câmpenilor) și Romul Marcu. Reuniunea aceasta dispune azi de un capital în bani gata de 400 cor., 1 harmoniu, 6 ținătoare de note, o scenă teatrală completă în valoare de 300 cor., 12 costume de călușeri în valoare de 200 cor., apoi o bibliotecă teatrală, partituri de note tipărite și scrise în preț de peste 200 cor. Reuniunea de cântări numeră azi 300 membri, actualul ei președinte e părintele Romul Marcu.

2. „Reuniunea de înmormântare“, înființată la 12 Ianuarie 1911 de către actualii preoți și învățatori ai comunei. Președintele acestei reuniuni este părintele Laurențiu

Nicoară. Reuniunea are o avere de vre-o 600 cor.; numerând 220 de membri.

3. „Reuniunea de pompieri“ înființată la 27 Martie 1913 de către popor, conchemat din partea autorităților civile. Președintele acestei reuniuni e părintele Nicoară, prim-comandant inv. Micu; vice-comandant inv. Coroiu. Reuniunea aceasta dispune de următoarele recuzite și obiecte: 2 tulumbe, 1000 metri țevi de pânză impermeabilă, 6 lampioane de noapte, 40 uniforme pentru pompieri, 4 uniforme pentru comandanți, prescrisă în întreaga țară. De prezente reuniunea de pompieri numeră 32 membri activi, iar membrii ajutători întreg poporul. Pentru susținerea acestei reuniuni s'a aruncat pe fiecare fum o contribuție de 50 bani, în total 380 cor. pe an.

4. „Orhestră“ înființată acuma în anii din urmă de către preotul L. Nicoară și inv. A. Micu și I. Coroiu. Orhestra constă din 12 membri, dispunând de următoarele instrumente: 8 violini, 1 contra-bass, 1 cimbalmă, 1 flaut, 1 piccolo. Instructorii ai orhestrii sunt frații colegi susamintiți, iar supravegherea asupra ei o are părintele Nicoară. Când am văzut și auzit, cum cântă de bine și de frumos românește orhestra aceasta, nu-mi venia să-mi cred ochilor și urechilor. Pentru-că dacă e vorba se fim sinceri și drepti, atunci trebuie să recunoaștem și mărturisim cu toții, că e mare lucru se mai afli și câte o astfel de orhestră prin satele noastre românești, cele atât de neglijate și înapoiate în toate. Orhestra asta deci, încă e o dovadă despre priceperea, hărnicia, bunul gust și simț al conducătorilor din Bistra.

5. „Reuniunea de femei“ înființată în anul curent 1914 de către preoții din comună. Reuniunea asta numeră până acuma vre-o 100 membre dintre femeile din popor. Fiind la început, are o avere numai de 100 cor., — promite însă foarte mult. Până acuma a făcut coveare frumoase pe sama sf. biserici, pe care o ține în curățenie și ordine exemplară. Presidenta reuniunii e dna Lucreția Nicoară.

Asociațiunea noastră pentru literatura și cultura poporului român încă are în comună o agentură, cu o bibliotecă frumusească, destul de bine cercetată din partea poporului. Președintele agenturii e păr. R. Marcu, bibliotecar inv. A. Micu.

Tot așa „Societatea pentru crearea unui fond de teatru român“ are aici o filială. Președintele ei e păr. Marcu, secretar păr. Nicoară, cassar T. Achim harnicul prim curator al bisericii.

Aceste sunt instituțiunile de cari se bucură astăzi bistrenii. Ce privește activitatea în viitor, am înțeles, că pe conducătorii și frunțașii din Bistra îi preocupă foarte mult chestia analfabetismului. Spre scopul acesta ei plănuiesc se deschidă cât de curând a) IV-lea post de învățator, apoi cu încetul al V. și al VI-lea post. Și aceasta cu atât mai virtuos cu cât numărul copiilor obligați la școală în comuna aceasta să urcă la respectabila sumă de 956, dintre cari 653 pentru școala de toate zilele, iar 303 pentru școala de repetiție.

Pentru-ca se poată cerceta toți băieții aceștia școala, conducătorii de aici, cari cunosc foarte bine împrejurările locali și-au dat seamă, că e necondiționat de lipsă să se ridice în centrul comunei un internat, care

se cuprindă pe toți băieții depărtați de școală. Trebuie adevărat să se știe, că Bistra care are 4400 locuitori e o comună foarte estinsă și respirată în toate părțile. Dacă nu mă înșel, aproape 22 kilometri în lungime face teritoriul locuibil. Iți poți da deci seamă la ce depărțări mari trebuie să alerge bieții copii, ca să se adape la izvoarele științei și ale culturii. Din cauza acestor teribile depărțări, cei mai mulți băieți rămân fără de carte și de învățatură. Imprejurarea aceasta a neliniștit și neliniștește foarte mult pe actualii conducători ai Bistrei. Și ei au ajuns la convingerea, că de pacostea analfabetismului nu vor putea scăpa pe poporul lor iubit decât numai așa, cum am spus mai sus, dacă în centrul comunei vor ridica un internat pe seama copiilor depărtați de școală.

Cum planurile și ideile aceste într'adevăr sunt foarte mărețe și sănătoase, îmi permit a atrage asupra lor atenția binevoitoare a Preaven. Consistor metropolitan, a frunțașilor și poporului nostru românesc de pretutindenea. Cu toții avem cea mai mare și sfântă datorință să le spriginim și nizuim ca să se ducă în deplinire. Se nu uităm, că Bistra e locul natal al piului și înțeleptului episcop Petru Paul Aron, temeiitorul vestitelor școli românești dela Blaj, cari au răspândit lumina, cultura și conștiința națională în toate țările locuite de români. Deci, dacă ne-am împărtășit cu toții de opera și binefacerea cea mare a în veci neuitatului episcop născut în Bistra, se cuvina se sărim cu toții azi într'ajutorul străne-nepoților săi, cari ori-cât de număroși și dornici de propășire, nu vor fi în stare numai ei singuri se facă și se susțină în comuna lor și astfel de lucruri costisitoare, cum bunăoară e un internat, fie el cât de modest.

Sunt deci de firma credință, că atunci când conducătorii din Bistra de fapt vor porni și stărui din toate puterile lor ca să se ridice internatul respectiv, atunci întregă suflarea românească, le va sări într'ajutor, căci numai în felul acesta își va putea arăta recunoștința adevărată, ce datorează mare-lui episcop, care a pus temelie la știința și cultura noastră românească din ziua de astăzi.

Iată, M. On. Dle Redactor lucrurile cari le-am văzut și constatat în Bistra. Și le-am raportat toate aceste, de o parte pentru-ca să se vadă hărnicia și zelul cel mare al unor preoți și învățatori idealști și activi cum sunt părinții Laurențiu Nicoară, Romul Marcu și prietini și colegii Letiția Bugner, Iuliu Coroiu și Aurel Micu; iar de altă parte să servească de exemplu și îndemn la muncă și altor parohii de ale noastre, cari de asemenea au lipsă de o organizație cât mai estinsă și mai temeinică.

Buciumșasa.

Inv. Marian Sas.

Internatul Vancean de fetețe în Blaj. Publicare de concurs.

Până în ziua de 15 August n. a. c. n. publică concurs pentru susceperea elevelor în Internatul Vancean de fetețe din Blaj. Condițiile de primire sunt:

1. Pentru o elevă sunt a se plăti pe un an școlastic 360 cor. solvibile în două

ori cel mult patru rate egale anticipative. Elevele, cari vor se învețe muzica instrumentală vor solvi separat taxă moderată. Separat are să se plătească și didactul de 24 coroane 60 fileri pentru cele din clasele civile.

2. Fiind-că elevele vor avea să poarte vesminte uniforme, se vor solvi pentru aceste 45 cor. Uniforma aceasta constă din două șurte cu mâneci, două pălării, — una de iarnă și alta de vară, — și din o toaletă din stofă bună de lână.

3. La intrarea în Internat fieștecare elevă are să fie provăzută cu: 1 carte de rugăciuni, 4 toalete simple, câteva șurte, jachetă de iarnă și primăvară. 1 năframă mare, 1 năframă mică și 3 de cap, 6 cămășoane, 6 pantaloni, 6 fuste, 6 cămeși, 6 serviete, 18 batiste, 8 perechi de ciorapi, 2 perechi de păpuși, 1 pereche de pantofi, 1 perie de dinți, 1 perie de cap. 2 perii de încălziminte, 1 plapomă, 1 saltea de paie, 2 pepteni, 1 țol de lână, 2 perini, 4 fețe de pat, 4 fețe de perină, 1 lighian de spălat, 6 ștergare, 4 ștergătoare de lighian, 1 ținătoare săpun, 1 păhar, 1 ulcea de tinichea și tacâm (lingură, furculiță, cuțit și linguriță). Afară de cercei nu li-se permite elevelor purtarea altor juvaere.

Pentru suma solvită fieștecare elevă va primi:

1. Instrucție în studiile prescrise pe clasele I—IV elementare și I—IV civile, educație religioasă-morală și deprinderi în conversație maghiară și germană.

2. Locuință în etajul institutului în sale mari, sănătoase și luminoase, provăzute cu mobilierul de lipsă.

3. Vipt întreg și anume: a) la dejun cafea cu lapte; b) la amiază 3 plese; c) la cină 1—2 plese. Intre aceste, la 10 ore a. m. și 4 ore d. a. câte o jimplă. Pachete de ale mâncării se permite elevelor să primească numai la sărbătorile Nașterii Domnului și ale Paștilor.

4. Spălat, luminat și încălzit. În fiește care lună elevele vor lua câte o baie, care le costă la an 2 cor.

5. Instrucție practică în cele economice, în orele libere de învățământul școlar.

La cererile pentru primire au să se alăture: extras de botez, testimoniu de pe clasa absolvată, atestat medical despre sănătatea elevei, atestat de vaccinare și revaccinare.

Rugările pentru primire au să se înainteze Preaveneratului Conzistor mitropolitan din Blaj, alăturându-se la fiește care o morcă de 45 fileri, pentru spedarea francată a rezoluției. Dela rugarea pentru primire nu sunt dispnzate nici elevele, cari au mai fost în Internat.

Blaj, 1 Iulie 1914.

Direcțiunea Internatului Vancean de fețișe.

Reviste.

Din Albania. Despre situația actuală din Albania circulează diferite versiuni. Prima e că Prenk Bib Doda înaintasă dispre nord către Durazzo dar în calea lui a fost

bătut de răsculați. Insuși a fost-prins, pe urmă eliberat sub cuvântul de onoare că nu va mai lupta contra resculaților. O altă știre spune, că ar fi înaintat până Ismin, îm-prăștiind pe resculați.

El suspițiune că între partizanii principelui Wilhelm sunt mulți, cari stau în legături cu răsculații. Și că Bib Doda singur din acel motiv a pornit în contra răsculaților, ca oamenii lui să se unească cu răsculații din Durazzo și asediul să-l înceapă cu puteri unite. Se așteaptă numai momentul, care va desluși intențiunea lui Bib Doda.

Răsculații au o poziție mai favorabilă în partea de meazăzi dela Durazzo.

Ei au ocupat Fieri și Berat și se apropie de Valona.

Prințul și aderenții săi fac încordate pregătiri pentru apărarea capitalei Durazzo.

Locuitorii încă nu prea spe-rează în zile mai bune. Ei sunt de convingerea, că toate pregătirile pentru întărirea și asigurarea orașului în potriva răsculaților sunt numai amăgiri.

Elbassan deja e în mâna răsculaților. Deodată cu căderea lui au fost prinși și ofițerii holandezi Mölsen și Reiners.

Lupta decisivă va fi mâne sau poimâne, căci pertractările între prinț și răsculați sau zădărnici, întrucât guvernul albanez e aplicat să satisfacă abia câteva din cererile răsculaților.

Dela Ordul s. Vasile cel Mare.

Cu datul de 30 Iulie st. n. 1914 se escrie concurs pentru cei-ce doresc să îm-brățișeze viața monastică în ordul s. Vasile cel mare, reactivat în Mănăstirea Prislopului din dieceza Lugojului.

Cei ce ar dori să îm-brățișeze acest stat de viață, au să-și înainteze rugările însoțite de următoarele documente:

1. Atestat de botez.
2. Testimoniu de maturitate.
3. Atestat de moralitate dela oficiul parohial competent precum și dela catihetul institutului unde a terminat școlile medii.
4. Atestat despre starea sanitară.
5. Declarația că nu au datorii.
6. Declarația părinților că se învoesc la acest pas al fiului lor, și că nu sunt avizați la sprijinul lui material.

Rugările provăzute cu documentele aci înșirate sunt a se înainta la adresa Preaveneratului Ordinariat din Lușoș, sau la adresa Păr. Leon I. Manu, egumenul s. Mănăstiri a Prislopului (u. p. Hátzseg), care bucuros servește cu lămuririle ce i-se vor cere.

Diverse.

Rugăm pe Stimății abonenți, să binevoiască a-și renoi abonamentele, și cei ce sunt în restanță cu abonamentele pe anii trecuți să-și achite datoriile. Foaia nu se poate susține fără abonamente plătite înainte.
Red. și Administrația.

Pilotarea aeroplanului „Vlaicu III.”
Dl profesor Nedelcu scrie în „Universul“:

S'a arătat la timp că din cele patru monoplane de model nou, tip militar „Vlaicu III.”, cu două locuri alătura, ce însuși regretatul inginer-aviator începuse a construi, este pe deplin terminat primul anume, cel comandat de ministerul de războiu al României. Aparatul, așteaptă numai să fie încercat și apoi predat armatei, în conformitate cu dispozițiile contractului și ale caetului de sarcini stabilit între Vlaicu ca inginer furnisor și între direcția genului din ministerul de războiu.

Problema aceasta a „punerii la punct” fiind foarte importantă, deslegarea ei ne-a preocupat deosebit de mult.

Nimeni afară de Vlaicu n'a pilotat vreodată, nici măcar de încercare vre-un aeroplan Vlaicu.

Deci, experimentările cu punerea la punct și cu pilotarea aeroplanului III. au trebuit să fie luate dela început, elementar și natural, cu toate precauțiunile ce se impun indispensabil.

Nu odată am fost întrebat de persoane ce păreau foarte îngrijorate pe tema aceasta: Se va găsi oare cineva să încerce aeroplanul cel nou?

Adevărul este că dela început, de când s'a știut că se va construi un aeroplan „Vlaicu III.” toți piloții noștri dela Băneasa și dela Cotroceni, unanim s'au declarat fără ezitare dispuși de a pilota aparatul postum al lui Vlaicu, mărturisind toți că consideră acest act ca o onoare pentru sine, și ca o vrednică probă de pietate față de memoria marelui camarad dispărut.

Firește, a trebuit să avem aprobarea autorităților militare la aceea, ca ofițerii piloți din îndemn propriu să ne postă sta în ajutor cu experiența și cu abilitatea lor la punerea de punct a aparatului. Ministerul de războiu a aprobat cu bunăvoință

Aeroplanul „Vlaicu III.” s'a construit în hangarul lui Vlaicu dela Cotroceni, aci va fi și încercat și predat. Cum însuși directorul și pilotul-șef al școalei de aviație dela Cotroceni, dl căpitan de roșiori Andrei Popovici, dela început și tot timpul a binevoit a urmări cu interes mersul lucrărilor și a ne sta într'u ajutor cu sfatul său bine intenționat, cum d-sa, — este din cei cu mai bogată experiență în aviație, anunț cu mulțumire că dl căpitan Andrei Popovici, rugat de noi a primit a pune la punct și a încerca în sbor aparatul „Vlaicu III.” cu toată dragostea și cu întreg devotamentul său de soldat conștientos, camarad nobil și bun român.

Cum va fi favorabil timpul, se vor face încercări de pilotare. Și dacă ne va fi bun Dumnezeu, opera lui Vlaicu poate fi consi-derată de pe acuma ca salvată cu glorie.

Concurs. La parohia Galda-de-sus. devenită vacantă prin strămutarea fostului paroh Isidor Raica, la alt beneficiu, se deschide concurs cu termenul de 10 Iulie n. 1914.

Doritorii de a obține această parohie, au să-și instrueze și înainteze rugărilor concursuali cu extras matricular de botez, absolut teologic, și cu atestat de moralitate dela oficiul protopopesc concernent, până în 10 Iulie n. 1914. Cererile intrate după acest termen, nu se vor lua în considerațiune.

*

Se excrie cu termenul de 25 Iulie 1914 concurs la postul de învățător din comuna Micuș, districtul protopopesc Turda.

La postul de cantor-învățător din comuna Șermășel, districtul protopopesc Cătina.

La postul de învățător din comuna Chimitelnicul-de-câmpie, districtul protopopesc Murăș-Ludoș.

La postul I de învățător din comuna Rediu, districtul protopopesc Cojocna.

La postul de cantor-învățător, din comuna Sângeorgiul-de-câmpie, districtul protopopesc Pogăceaua.

Noul seminar gr.-cat. românesc din Oradea-mare. Lucrările pentru zidirea noului seminar gr.-cat. român din Oradea-mare au început de câteva săptămâni. Seminarul, care va adăposti și pe elevii dela gimnaziul din Oradea-mare, va fi predat destinațiunii sale cu începutul anului școlar 1916.

Concurs. Pentru primirea elevelor la preparandia gr.-cat. de fete din Lugos, împreună cu Internat.

Cu termenul de 25 Iulie st. n. a. c. se scrie concurs pentru primirea la Cursul prim (celelalte cursuri se vor pune în aplicare numai în ceialtați ani următori) și în Internatul împreună cu acest Institut pedagogic public de fete.

La recurse sunt a se alătura următoarele documente.

1. Estras de botez.

2. Testimoniu despre absolvarea clasei a patra dela școlile medii (civile, gimnaziale ori reale) cu succes cel puțin indetultitor.

3. Atestat de revaccinare.

4. Atestet medical despre întregitatea corporală.

5. Atestat de moralitate dela parohul locului.

Recurentele sub vârsta de 14 ani impliniți nu se pot lua în considerare.

Taxa intertențiunii în Internat este statorită deocamdată numai în 400 cor.

În taxa de intertenție nu să cuprindă didactrul și spesele de înscriere, sub titlul cărora este a se solvi 100 coroane la ziua înscrierii.

Accidentul aviatorului Cantacuzino Pașcanu. Sublocotenentul Cantacuzino Pașcanu plecând de pe aerodromul Cotroceni, spre a lua parte la serbările militare din Craiova, voind să aterizeze pe teritoriul comunei Găvănești, lângă Balș, aparatul său hotezat „Mehedinți” s'a răsturnat și a luat foc. Cauza focului se zice că a fost benzina, care nefiind închisă s'a aprins dela scânteile motorului. Aeroplanul a ars complet, scăpând numai motorul.

Aviatorul a fost rănit la picioare și cap, iar mecanicul a căpătat numeroase leziuni.

Biserică lovită de trăsnet. Din Alba-Regală se anunță că furtunile mari, cari s'au deslănțuit pe întreg comitatul, au făcut pagube însemnate și bisericii romano-catolice din Füle. Duminecă după amiază, când credincioșii erau la vecernie, trăsnetul a lovit în turnul bisericii, s'a coborât pe turn în jos, a pătruns în biserică și ieșind pe ușa principală a intrat în pământ. La ușa principală este o icoană foarte prețioasă a Prea Curatei, cadrele acestei icoane au fost nimicite, dar icoana — spre cea mai mare minune a tuturor, — a rămas neatinsă. Credincioșii din biserică, au fost cuprinși de mare panică, victime omenesti nu au fost.

Leac contra beției. Un mare învățat văzând pagubele și stricăciunile ce le face trupului rachiul și peste tot beuturile spirituoase, a cercat toate spre a afla un leac contra acestei patimi urite și păgubitoare. Și a aflat leacul căutat, care pe cât e de ieftin, pe atât de lesne de luat. Anume: învățatul a pus o albină se înțepe cu acul pe un om în stare de beție. Acesta s'a trezit îndată și nu numai că era treaz, cu mintea limpede, ci a simțit îndată o greață față de ori-ce bețură. Învățatul a făcut probe cu mai mulți bețivi și pe toți i-a vindecat cu ajutorul albinelor, așa că nici unul nu s'a mai dat beției!.. Așa cetim în o foaie.

Muncitorii fără lucru la ministrul de comerț. Alaltăeri s'a prezentat la ministrul de comerț o delegație a muncitorilor fără de lucru din capitală. Conducătorul muncitorilor Carol Payer a înșirat în fața ministrului doleanțele muncitorilor fără de lucru, cerând ajutor. Ministrul Harkányi a promis că guvernul va face totce-i stă în putință. Delegația voind să părăsească sala, muncitorul Eugen Rosenfeld postându-se în fața ministrului a strigat cu ton înalt: „Nu suntem mulțamiți cu răspunsul și așteptam un răspuns hotărât și fix. Nu-i adevărat că nu sunt bani, căci când e vorba de puști și tunuri guvernul îndată găsește bani. Muncitorii fără lucru sunt gata să ucidă și să fure, dacă guvernul nu le va da ajutor”. Ministrul a răspuns la aceste amenințări, că cu acest ton amenințător și revoluționar muncitorii strică numai cauzei lor. După o scurtă vociferare a muncitorului Rosenfeld cu ministrul, delegația a părăsit sala ministrului.

Catastrofa vasului „Empress of Ireland”. Din Quebec se anunță, că scafandrii au înaintat juriului admiralității, care s'a ocupat cu catastrofa vasului, următoarele amănunte: Vasul Empress zace pe partea dreaptă și a intrat în năsip cam de 14—15 urme, partea dinainte e întoarsă către nord-est. Avocatul vaporului Storstad declară, că datele aceste ale scafandrilor întăresc și ele spusele căpitanului vasului, că în momentul ciocnirii cărna Empressului era stricată.

Frații Gerowski, cari au exadat din închisoarea din Cernăuți, chiar când avea să li-se înceapă procesul pentru spionaj, au sosit la Petersburg.

Accident mortal de aviație. Locotenentul Boryslawsky din Petersburg pilotând un biplan Fahrman al școlii de aviație, cu un pasager, a căzut dela o înălțime de 60 metri din cauza ruperii aripelor. Ambii au fost uciși.

Convocare. Conform §-lui 17 din „Regulamentul general al secțiunilor științifice-literare ale Asociațiunii”, convoc prin aceasta

pe onorații membri ai secțiunilor pe ziua de 14 Iulie nou a. c. la orele 10 a. m. la *Sedința plenară ordinară*, care se va ține în sala festivă a Muzeului Asociațiunii (Sibiu, Strada Șaguna Nr. 6) cu următoarea ordine de zi:

1. Deschiderea ședinței plenare.
2. Raportul secretarului literar-cătră ședința plenară.
3. Stabilirea ordinii înscrărilor.
4. După amiază ședințele singuraticelor secții.

Sibiu, în 24 Iunie 1914.

Prezidiul Asociațiunii
Andrieu Bârseanu.

Moartea celui mai gras om din lume. Din München se anunță că acolo a murit hotelierul din Viena *Wutzel*, căruia i-a eșit vestea, că ar fi cel mai greu dintre oameni. De o săptămână sosise în München, unde a tras la un hotel. Din cauza extensiunii corporale neobicinuite, avea 240 chile, — nu i-s'a putut găsi pat potrivit. așa că noaptea dormea într'un puternic fotoliu. Transportarea cadavrului la cimiter înca a cauzat mari greutateți. Sierul în care s'a așezat a fost de 65 cm. înalt și un metru de larg, dar și așa s'a dovedit de prea mic.

Aviz. „Atragem atenția On. domni preoți asupra bogatului magazin de artă bisericască a lui *Ladislau Gherman*, Wien, *Mariahilferstrasse 96*, unde se află de vânzare cu prețuri moderate tot felul de ornate și vase sacre (potire, cruci, cădelnițe etc.).

(1) 10—10

Mari inundări în România. Prefectura județului Dimbovița, a raportat ministrului de interne, că în acest județ a căzut o ploaie torențială, care a ținut o zi întreagă, provocând mari stricăciuni sămănăturilor și inundând o mare parte din ele, prin revărsarea pâraielor și râurilor. În mai multe comune sunt inundate peste 200 case, din cari mai multe s'au și surpat; drumuri și poduri în multe locuri sunt surpate. Față de aceste dezastre autoritățile au luat toate măsurile pentru restabilirea circulației și repararea șoselelor și podurilor.

Necrolog. † *Liviu Miclea*, comptabil la „Câmpiana” a repausat la 24 Iunie 4 ore a. m. în anul al 26-lea al etății. Rămășițele pământești s'au înmormântat în 26 Iunie la 1 ore p. m. în cimiteriul gr. catolic din Orosfaia.

— † *Petru Hetcou* preot gr.-cat. în Vedresábrány a trecut la cele eterne în 21 Iunie a. c. st. n. după un morb scurt în anul 63 al etății, 38 al preoției și 39 al fericitei sale căsătorii.

Rămășițele pământești s'au așezat spre vecinică odihnă în 23 Iunie st. n. a. c. în cimiterul gr.-cat. din Vedresábrány.

Odihnească în pace!

Partea Literară.

Jertfe

piesă dramatică în 4 acte.

(Continuare).

Scena IV.

Judele (cătră gazdă): Îi cam plac vânătorului căprioarele!

Gazda: Îi tiner și-i șade bine.

Judele: Acum îl văd mai întâi. Cine-i și de unde-i?

Gazda: După port e de pe Olt. L-am mai văzut pe aici, dar nime nu știe aievea, cine-i. N'ai mai venit să-mi spui, ce mai e cu pășunea?

Judele: Rea veste. Boierul nu vrea se știe de rugămintele noastre. Mi-a spus-o verde, că pășunea îi trebuie lui, are prea multe vite și pământul nostru nu se potrivește prea bine la al lui. Mi-a zis se mulcomesc oamenii, altcum îi pedepsește încât o pomenesc și strănepoții lor.

Gazda: Vai de noi!

Judele: Am făcut ce am putut. I-am spus năcazul oamenilor, m'am rugat, am lăcrimat, toate înzădar, boierul nu vrea să știe de nimic.

Gazda: Și noi unde ne vom scoate vitele și cu ce ne vom ațîța focul?

Judele: Știe Dumnezeu ce va fi.

Gazda: Și ce zic ceialalți?

Judele: Ce să zică? Cutează cineva să zică ceva?

Gazda: Ce ticăloși suntem cu toții. Îmi vine să mă duc eu la boierul să-i zic: Bine faci Măria-Ta. Cu niște vite ca noi așa trebuie să lucrăm.

Judele: Nu striga tare, o să te mai audă cineva.

Gazda: Ba strig! Îți ia pământul și pădurea, carea a fost a ta din moși-strămoși și să nu cutezi nici să strigi. (Mai mulți ficiori se apropie de ei). Și boul se apără, când vede, că nu mai are încătrău.

Ficiorii: Acolo vom fi și noi.

Judele (Mulcomindu-i): Măi oameni buni, lăsați mai domol, cu răul nu facem nimic. Noi cu binele cu rugămintea...

Gazda: Parecă DȚa te tot rogi de două luni.

Judele: Tăceți și fiți pe pace. Voiu mai merge eu și ve-ți mai merge și Dvoastră. Ne vom ruga. Cine știe ce aduce ziua de mâne? Doar, știți bine cumu-s boierii? Il găsim odată în voie bună și ne dă tot. Numai nu cu pumnii încleștați, că stricăm tot. (Pe uliță se aude o sanie cum scârțâie prin zăpadă și se oprește la poartă). *Judele* (uitându-se prin fereastră): Oare cine poate fi la ceasul acesta?

Scena V.

Cei de mai înainte Victor.

Victor (invăluit în blăni cu doi argați în urmă, oprindu-se în ușe și privind mirat): Știi, că am nimerit bine? Nu-mi puteam pofti ceva mai plăcut. Pe cât mi-a fostafară de frig, așa o să îmi fie de cald aici.

O fată: Alegeți și DȚa o fată și i-te pune sub furcă, ai să te încălzești îndată. (O babă intră).

Fetele (glumind): Chiar acum vine una. (Răs).

Ileana: Tăceți tu și lăsați pe om să meargă unde îi cade bine. Pofteste boierule la Marghioala.

Victor: Marghioala? Care-i Marghioala?

Fetele (arătându-o): Aceia.

Victor (privindu-o): Ah! (Cătră Ileana: M'ar prinde mirarea, dacă pe tine nu te-ar mânca ciuda. Cu toate aceste voi șede lângă tine.

Ileana (ferindu-se): Lasă-mă, că nu sunt dedată cu domni.

Marghioala: Fă-o să se dedea, altfel i e tot năcaz pe mine.

Un argat (dela ușa): Stăpâne ce să facem cu sania și caii?

Victor: Plimbați-i pe uliți, sau faceți ce voți!

Judele (încet cătră gazdă): Cunoști pe boierul?

Gazda: Nu l-am văzut niciodată.

Judele (cătră Victor): Mână la mine boierule, e prea frig afară. Eu sunt judele satului.

Victor: Nu e lipsă. Plecăm îndată. Plimbați caii pe uliță, să nu înghețe. (Judele și argații ies). Vreau să văd mai deaproape fetele astea frumoase și să le întreb de sănătate.

Baba (dela cuptor): Fetele zău, că la mulți le-au pus capul fetele.

Ceialalți: Auzi la baba, i-s'a deșcleștat limba cum a venit la căldură.

Baba: Până eram mai tinăra îmi mai aduceau și mie câte un car de lemne, dar acum nu mă mai cunoaște nime.

Un ficior: Îți aduc eu, numai să îmi spui ceva de noroc.

Ceialalți: Și eu, și eu!

Fetele (grămădindu-se și fetele în jurul bătrânei): Eu îți țes, eu îți torc, eu îți cos.

Bătrâna (râzând): Așa îmi place. Dați-vă încoace cu toții.

Victor (Intinzându-i palma). Spune-mi mie mai întâiu, că voi citiți în palmă ca filozofii în stele.

Baba (fără să i-se uite în palmă): Ce vă pot spune Dvoastră boierule? Tot ce este pe lumea aceasta este al Dvoastră.

Victor (râzând): Și fetele aceste?

Baba: Și! Dvoastră aveți de toate. Pe Dvoastră nu vă doare capul de ziua de mâne, ca pe noi. Când ies apele, nu vă înecă semănțele, foamea nu vă pătrunde în case, focul nu vă arde...

Victor: Astea lasele babo, căci nu-s pentru mine. Mie îmi spune de fete. (Privind la Marghioala): Uite, ce zici de fata aceasta?

Baba: Vecina? Fata mea cea mai dragă, cea mai scumpă...

Marghioala (zimbînd): Numai nu mă prea lăuda.

Baba (luându-i mâna și uitându-se lung în palmă): Să îți pot eu croi ursita, nu ar fi acel lucru pe lume, care să nu ți-l dau. Ți-aș da un bărbat bun, te-aș face să fi tot tinăra și frumoasă, cum ești acuma.

Marghioala: Mă faci să roșesc.

Baba (continuând): Spinii înădușesc demulteori spicul, ce se sbate cătră lumină. (Face trei cruci în palma Marghioalei). Fata mea, draga mea, și tu ești un atare spic. Fir de tandafir ești tu, peste care se coboară înghețul. Vezi tu brazda aceasta?

Victor: Acum o sparie.

Baba: Floare fui, floare trecui...

Mai mulți: Ne prostește pe toți.

Baba: Va veni o zi, o zi blăstămată...

Victor: Cea cu măritișul.

Baba: Și tu te duci departe, văd domni, haiduci, căpitani de hoți... ce blăstăm! Doamne ferește! (Își face cruce). Se face mare tăcere.

Victor: Baba chiar crede în ceeace spune.

Baba: Fata mea, tu nici un noroc nu vei avea în vieața. Roagă-te mult lui Dumnezeu! Tu vei merge departe cu un căpitan de hoți.

Marghioala: Mai spăriat cum se cade.

Baba: Arareori mă înșeală brazda aceasta. Tu în pădure vei muri.

Victor (sec): Nu cred.

Baba: DȚa nu crezi, dar e așa.

Victor: Ai să vezi, că nu e așa (strigă): Gheorghe, Niculae! (Argații apar).

Scena VI.

Victor: Luați fata aceasta și o duceți în sanie. (Toți stau speriați).

Victor: Iute, iute, că nu avem timp. Până la Țibleș mai este. (Argații merg spre Marghioala).

Judele (vine speriat): Dumnezeule e ficiorul boierului. (Toți își descopere capetele).

Lateș (Repezindu-se la argați): Hei, cânilor, aceasta nu o veți face. (Îi asvârle cătră ușe de unde Codreanu îi dă afară).

Victor (turios): Cei asta jude, cum cutezați voi să vă puneți împotriva?

Judele: Nu-s de ai noștri Măria-Ta. Dar îi astâmpăr eu. (Cătră ficiori): Puneți mâna pe ei! (Până ce ficiorii prind pe Lateș și Codreanu, reapar argații.)

Marghioala (aruncându-se în genunchi: Fie-ți milă de mine stăpâne!

Gazda: Taci tu fată, nu vezi, că glumește?

Victor: Cine ți-a spus? O duc cu mine ca să o scap de ursită.

(Argații vreau să o ducă, ea să sbate cu putere).

Marghioula (Lovindu-i): Mai bine mor. (E luată pe sus și dusă spre ușă). Marghioula (strigând către ficiori): Mă lăsați să mă batjocorească, ficiori?

Victor (Scotind un pistol): E bine să tacă toți, altfel le bag mintea'n cap (iese). (Pe urma lui tăcere adâncă. După o pauză scurtă cortina cade).

Dr. Octavian Prie.

Proprietar, editor: **Emil Tatar.**

Redactor responsabil: **Augustin Gruția.**

Admirabilul tablou

Din suferințele noastre,

Reprezintă un moment dureros din viața noastră. — Mărime 44/68 cm.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarului teol. gr.-cat din Blaj.* — Prețul freat 220 cor.

Iconostase.

La subscrierul se află — ocașional — spre vânzare toate chipurile de lipsă pentru trei Iconostase. Doue Iconostase de format mai mic, cu 4 chipuri principali, 6 de serbători, 12 cu Apostolii, 1 Cina cea de taină, 1 sf. Treime și 1 Restignire. — Iconostasul cel mare constă din totatătea chipuri, lângă cari se mai adaugă: 1 Dzeu Tatăl, 12 Profeți, 2 chipuri pentru ușile laterali, 2 pentru ușa principală și 1 Bunavestire.

Toate executate în stil bizantin, pe fond de aur veritabil. La dorință eșeptuiesc și lucrul de lemn.

A. W. Zeiler

pictor academic în
Blaj (Balázsfalva).

(14) 10—10

Paturi de fer,

de aramă și jumătate aramă, paturi de copii, zițuri de căruță, sicrie de noapte, closete pentru odăi, spălător, stativ de haine, cuiere, cluscă pentru șoareci și cloțani, matrațe pe coarde și sârmă de oțel, așezate pe rame de lemn și fer, perdele și cadre de aramă, țesături de drot, paravane pentru cuptoare, ținătoare de cărbuni și lemne, vătrae, lopeți și alte unelte pentru focărit, dimpreună cu stativ, pat-canape de fer contractabile, dimpreună cu saltea de sârmă, divanuri șcl. Aranjamente de hotel, spitale, restaurante, de grădini șcl. liferează în prețul cel mai moderat

Garai Károly

pregătitor de mobile de fer și aramă în
A R A D.

(66) 24—52

Istoria bisericească pentru școlile elementare greco catolice de Ștef. Roșian.
Prețul 50 fil. + 5 fil. porto.

HOTEL SAVOY

BUDAPEST VIII. Jozsef

körut 16.

Hotel modern nou, aranjat **calorifer**, cu apă caldă și rece în toate odăile, zi și noapte **lift**, sub conducerea personală a proprietarului **RENDES SZIDOR.**

Camere cu un pat dela 3 cor., cu 2 paturi dela 5 cor. în sus, dimpreună cu încălzit, luminat și serviciu. Camerele sunt absolut curate. Sistemul **penzion** introdus din nou, cu provizie la zi à 4 Cor. În cas de sălășuire pe timp mai îndelungat, după acord, să dă

(23) 5—5.

scăzământ de preț. Camere pe lună 80 Cor.

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 1—5. Edificiile proprii.
recomandă

Asigurări împotriva fozului pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1913 K. 5,755,858.27
Capitale asigurate pe viață achitate 5,635,328.12
Starca asigurarilor cu sfârșitul anului 1913 } foc „ 144,436,366.—
} viață „ 12,067,702.—

Fonduri de întemeiere și de rezervă . . . cor. 2,696,458.—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cereuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

49

La expozițiunea milenară d'în Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopotă și fabrica de scaune de fier pentru
clopote a lui

Fiul lui Antoniu Novotny

în Timișoara-Fabric

59

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 gk. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustarea de fier bătut — ca și spre turnarea de toate de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.